



**MINISTERIE VAN DEFENSIE**

**Militaire Inlichtingendienst**

Postbus 20701

Aan:

Zie verzendlijst

2500 ES 's-Gravenhage

Telefoon 070 - 3 18 69 67

Telefax 070 - 3 18 79 51

**Uw brief**

**Uw kenmerk**

**Ons nummer**

DISG 6002656

**Datum**

10 oktober 1996

**Onderwerp:** Joegoslavië: recente ontwikkelingen  
(nr 60/96)

1. Hierbij doe ik U toekomen een notitie over de recente ontwikkelingen in het voormalige Joegoslavië.
2. Zonder bijlage is deze brief ongerubriceerd.

Hoofd Militaire Inlichtingendienst,

b/a 

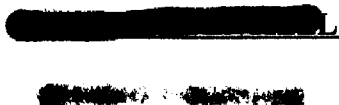
mr J.C.F. Knapp  
Brigade-generaal

**Bijlagen**  
één (1)

**Bezoekadres**  
Kalvermarkt 28  
's-Gravenhage

**Doorkiesnummer**  
070 - 318 8004

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden



[REDACTED]

VERZENDLIJST behorende bij brief MID nr. D1596002656

d.d. 10 oktober 1996

AAN:

Ministerie van Algemene Zaken  
t.a.v. Coördinator van de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten

Hoofd Binnenlandse Veiligheidsdienst  
t.a.v. Dhr. [REDACTED]

Ministerie van Buitenlandse Zaken  
t.a.v. plv DGPZ

NL-HPMV NAVO-Brussel

IMS/INT DIV, t.a.v. kol [REDACTED] d.t.v. HPMV

DCBC, t.a.v. H-Dienstploeg (als hard copy & op schijf)

INTERN:

HMID  
HACIV t.a.v. BCI  
HAI  
HBMA  
IFOR-cel  
Archief

Bijlagen  
één (1)

Bezoekadres  
Kalvermarkt 28  
's-Gravenhage

Doorkiesnummer  
070 - 318 8004

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden

[REDACTED]



**MINISTERIE VAN DEFENSIE**  
**MILITAIRE INLICHTINGDIENST**  
Afdeling Inlichtingen

**ONTWIKKELINGEN IN DE VOORMALIGE JOEGOSLAVISCHE FEDERATIE**

60/96

(Afgesloten 101200 OKT 1996)

**Conclusie/voorzicht**

Er zijn aanwijzingen voor onenigheid in Bosnisch-Servische politieke top en tussen die top en de Bosnisch-Servische legerleiding. Een machtsstrijd kan niet worden uitgesloten. Overigens zullen de Bosnische Serviërs, ongeacht de uitkomst van zo'n machtsstrijd, hun eigen belangen onder alle omstandigheden laten prevaleren boven de algemeen-Bosnische.

De Bosnische Kroaten blijven zich verzetten tegen samenwerking met de Moslims en pleiten openlijk voor een dialoog met de Serviërs.

Er blijft sprake van vervolging van Serviërs in Kroatië.

**Bosnië-Herzegovina**

**Mogelijk machtsstrijd in Pale**

Er zijn aanwijzingen dat het Servische lid van het Bosnische presidium, Krajisnik, om niet deel te nemen aan de inaugurele zitting van dit orgaan, verband houdt met onenigheid in de Bosnisch-Servische politieke top. Zo zouden Krajisnik en de Bosnisch-Servische afgevaardigden in het algemeen-Bosnische parlement vorige week op het punt hebben gestaan om naar Sarajevo af te reizen, maar zouden zij op het laatste moment telefonisch een verbod hebben gekregen af te reizen.

De officieel aangevoerde redenen voor Krajisnik's afwezigheid, zoals vrees voor eigen veiligheid, leken reeds bij voorbaat drogredenen. Bovenvermelde lezing is meer in overeenstemming met eerdere indicaties dat Krajisnik en de Serviërs die in het Bosnische parlement zijn gekozen, in beginsel bereid zijn hun posities in te nemen, maar daarbij weerstand ondervinden van anderen in de (Bosnisch-?)Servische top. Denkbaar is dat het verbod om naar Sarajevo te reizen afkomstig is van de vroegere Bosnisch-Servische president Karadzic, die in het verleden heeft gestreefd naar afscheiding van de Bosnisch-Servische Republiek (RS) van Bosnië-Herzegovina en in dat kader de samenwerking op centraal niveau wil minimaliseren. In dat geval wijst bovengenoemde melding erop dat Karadzic, hoewel hij formeel ambteloos burger is, nog over beslissende invloed op de Bosnisch-Servische top beschikt. Het is echter evenmin uitgesloten dat de opdracht aan Krajisnik afkomstig is uit Belgrado, van Joegoslavische functionarissen die evenzeer worden geleid door een streven naar het uiteenvallen van Bosnië-Herzegovina. In ieder geval wijst de onzekerheid over de opdrachten aan Krajisnik op verdeeldheid, zo niet op een machtsstrijd, onder de Serviërs over de te volgen koers.

Overigens moet worden onderstreept dat ook Krajisnik zich in het verleden voorstander heeft betoond van een maximum aan autonomie voor de RS. Juist om die reden heeft de Bosnisch-Servische politieke top ingestemd met zijn kandidatuur voor het Bosnische presidium. Er is derhalve geen reden om aan te nemen dat Krajisnik, ook indien hij op korte termijn wél zou gaan deelnemen aan de bijeenkomsten van het Bosnische presidium, ook constructief zal bijdragen aan het bestuur van Bosnië-Herzegovina. In ieder geval zal hij de Servische belangen laten prevaleren boven de Bosnische.

**Plavsic bekritiseert militaire top**

De Bosnisch-Servische president Plavsic heeft in een recent interview gewaarschuwd dat personen die de Grondwet van de RS niet respecteren, ook niet welkom zijn in het land. Zij verwees met name naar "generaals

[REDACTED]

die zich tijdens de oorlog niet aan de wetten hebben gehouden". Reeds eerder had zij benadrukt dat het militaire opperbevel ondergeschikt is aan civiele autoriteiten. De concrete aanleiding voor de uitspraken van Plavsic lijken te zijn gelegen in de ontwikkelingen na de destructie van wapens van de Bosnisch-Servische strijdkrachten (VRS) door IFOR in augustus jl. Zij heeft bij die gelegenheid, in haar hoedanigheid van waarnemend president van de RS, zelfstandig overleg gevoerd met IFOR. Daarvoor is zij van de kant van de VRS-top sterk bekritiseerd. Er is echter reeds lange tijd sprake van wrijvingen tussen de politieke en de militaire leiding in de RS. President Karadzic en legerleider Mladic hadden een modus vivendi gevonden, omdat beiden erkenden dat de ander onmisbare kwaliteiten bezat. Nu Karadzic echter in ieder geval formeel van het toneel verdwenen is, lijken de conflicten opnieuw de kop op te steken. Zonder enige twijfel zal de animositeit nog zijn versterkt doordat de VRS-top de politieke leiding verantwoordelijk stelt voor de moreelsproblemen in de VRS, die verband houden met achterstallige betalingen en volgens vele VRS-generaals te ingrijpende concessies van Plavsic c.s. aan de Bosnische regering en IFOR. Tegen die achtergrond moet er rekening mee worden gehouden dat de militair/politieke tegenstellingen in de RS zich zullen verdiepen en zullen uitgroeien tot een openlijke machtsstrijd.

#### Kroaten boycotten kantonnaal parlement Sarajevo

De fractie van de belangrijkste Bosnisch-Kroatische partij HDZ in het kantonale parlement van het district-Sarajevo (niet te verwarren met de gemeenteraad) heeft de oprichtingsvergadering van dat parlement geboycot. Als belangrijkste reden werd aangevoerd dat de "vitale Kroatische belangen" niet gegarandeerd worden en dat de Kroatische afgevaardigden geen invloed zouden hebben op belangrijke beslissingen. De Moslim-partij SDA heeft in het kanton-Sarajevo een grote overwinning behaald. Dit is niet opmerkelijk, gezien het feit dat de bevolking van de stad nog vrijwel uitsluitend uit Moslims bestaat. De opstelling van de Kroaten kan vooral worden gezien als een nieuwe indicatie dat zij groot voorbehoud blijven maken bij samenwerking met de Moslims in het kader van de onderlinge Federatie. Ook wijst hun opstelling op het bestaan van een eigen, Kroatische agenda met betrekking tot de regio-Sarajevo. Al eerder waren er indicaties dat zij hoopten met name ten westen van die stad een eigen "Kroatisch" gebied te stichten. Gezien het Kroatische streven elders in Bosnië-Herzegovina lijdt het weinig twijfel dat ook dit gebied in de praktijk in hun visie geheel onafhankelijk zou moeten zijn van de "Federatie".

#### HDZ pleit voor SDS

De voorzitter van de HDZ, Rajic, heeft gesteld dat de recente verkiezingen hebben aangetoond dat de Bosnisch-Servische regeringspartij SDS de legitieme vertegenwoordiger van de Bosnische Serviërs is. Hij pleitte er dan ook voor dat de internationale gemeenschap een dialoog met de SDS aangaat. Deze uitspraak van Rajic, die zonder enige twijfel wordt ondersteund door de gehele Bosnisch-Kroatische top, vormt een nieuwe indicatie van de belangengemeenschap tussen de Bosnische Serviërs en Kroaten, die beiden streven naar een maximum aan autonomie voor de door hen gedomineerde gebieden en daardoor in conflict komen met de Bosnische Moslims. Laatstgenoemden zullen de uitspraak van Rajic als een provocatie beschouwen en als een nieuwe indicatie zien dat de Kroaten in de praktijk niet bereid zijn constructief samen te werken in het kader van de MKF.

## **Kroatië**

### Voortdurende vervolging van Serviërs in Kroatië

[REDACTED] in Kroatië blijft melding maken van vervolging van Serviërs in de voormalig Servische delen van het land. Op een aantal plaatsen in met name de voormalige Sector Zuid worden nog regelmatig huizen geplunderd en vee en oogsten vernield of gestolen. De Serviërs worden geïntimideerd en in sommige gevallen verjaagd. Politie- en legerfunctionarissen treden hiertegen zelden op; in sommige gevallen zijn zij zelf bij de incidenten betrokken. Deze aanhoudende meldingen onderstrepen dat de weinige Serviërs die na de verovering van de betreffende gebieden door de Kroatische strijdkrachten in het gebied zijn achtergebleven, nog steeds bloot staan aan discriminatie en dat deze plaatsvindt met tenminste stilzwijgende goedkeuring van de Kroatische overheid. Dit staat haaks op een aantal recente maatregelen, zoals een amnestie-wet, die tot doel had tenminste ten opzichte van de buitenlandse publieke opinie te onderstrepen dat de Serviërs die het Kroatische gezag aanvaardden, op gelijkwaardige basis kunnen deelnemen aan het openbare leven in Kroatië. De opstelling van de Kroaten kan ook gevolgen hebben voor de toekomst, omdat de Serviërs in oost-Slavonië aan de vervolging van hun volksgenoten in de rest van Kroatië zeker geen impuls zullen ontnemen om constructief mee te werken aan het herstel van het Kroatische gezag over dit gebied.

## Joegoslavië

### Serviërs bekritisieren Milosevic

Een aantal prominente Serviërs, onder wie Plavsic en de Joegoslavische oppositieleider Seselj, hebben openlijke kritiek geuit op de Servische president Milosevic naar aanleiding van diens toezegging Bosnië-Herzegovina te zullen erkennen. Plavsic bestreed de mening dat Milosevic de leider van alle Serviërs is en presenteerde zijn opstelling als verraad aan de Servische zaak. Andere meer nationalistisch georiënteerde Serviërs lieten zich in soortgelijke bewoordingen uit. Het is opmerkelijk dat Milosevic, die zijn politieke loopbaan is begonnen door het uiten van nationalistische thema's (met name de staatkundige vereniging van alle Serviërs) nu uit nationalistische hoek sterk wordt bekritiseerd. Hieruit blijkt dat Milosevic eerst en vooral een pragmaticus is en dat het behoud van zijn machtsbasis zijn belangrijkste drijfveer is. Milosevic wordt reeds lang niet meer door de overgrote meerderheid van de Serviërs beschouwd als de kampioen van hun staatkundige streven en het is onzeker in hoeverre hij (nog) in staat is de politieke opstelling van de Serviërs buiten Joegoslavië te bepalen. Anderzijds blijkt met name in Joegoslavië zelf dat nationalistische thema's de bevolking nauwelijks aanspreken; zelfs in de verkiezingen in de RS bleek dat de meest fervente aanhangers van een Groot-Servische staat nauwelijks over steun onder de bevolking beschikken. Het is tegen die achtergrond ook niet te verwachten dat nationalistische thema's een doorslaggevende rol zullen spelen in de Joegoslavische Federale verkiezingen van begin november.

### Ugljanin terug in Sandzak

Een van de belangrijkste leider van de moslim-minderheid in de Servisch-Montenegrijnse regio Sandzak, Ugljanin, is vorige week teruggekeerd uit ballingschap in Turkije. Bij zijn aankomst op het vliegveld van Belgrado zinspeelde hij op de mogelijkheid van een dialoog met het Servische bewind. Ugljanin heeft een aantal jaren in Turkije doorgebracht als gevolg van een arrestatie-bevel dat de Joegoslavische autoriteiten tegen hem hadden uitgevaardigd. De belangrijkste reden voor dat arrestatie-bevel was het feit dat Ugljanin streeft naar tenminste autonomie voor Sandzak en nauwe betrekkingen onderhoudt met de regeringspartij in het aangrenzende Bosnië-Herzegovina, de SDA. Dat Ugljanin nu terug kan keren en zelfs de mogelijkheid van een dialoog met de Joegoslavische autoriteiten openlaat, wijst erop dat ook dezen bereid zijn tot onderhandelingen. Zoals reeds eerder gemeld, is er ook een dialoog op gang gekomen tussen de Servische overheersers in Kosovo en de etnisch-Albanese meerderheid aldaar. Vermoedelijk wil het Servische bewind (lees: president Milosevic) tegemoet komen op de internationale kritiek op de naleving van de mensenrechten in zijn land.